

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — पद पाठः

पञ्चमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः

वायव्यपश्चाद्यानं निरूपणं

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ

यत्। एकेन। सङ्स्थापयतीति सं—स्थापयति। यज्ञस्य। सन्तत्या इति सं—तत्यै। अवि-
च्छेदायेत्यवि—छेदाय। ऐन्द्राः। पशवः। ये। मुष्कराः। यत्। ऐन्द्राः। सन्तः। अग्निभ्य
इत्यग्नि—भ्यः। आलभ्यन्त इत्या—लभ्यन्ते। देवताभ्यः। समदमिति स—मदम्। दधाति।
आग्नेयीः। त्रिष्टुभः। याज्यानुवाक्या इति याज्या—अनुवाक्याः। कुर्यात्। यत्। आग्नेयीः। तेन।
आग्नेयाः। यत्। त्रिष्टुभः। तेन। ऐन्द्राः। समृद्ध्या इति सं—ऋद्ध्यै। न। देवताभ्यः। समदमिति
स—मदम्। दधाति। वायवे। नियुत्वत इति नि—युत्वते। तूपरम्। एति। लभते। तेजः। अग्नेः।
वायुः। तेजसे। एषः। एति। लभ्यते। तस्मात्। यद्रियङ्। वायुः। १ (५०) ॥ [१] ॥ वाति।
तद्रियङ्। अग्निः। दहति। स्वम्। एव। तत्। तेजः। अन्विति। एति। यत्। न। नियुत्वत इति
नि—युत्वते। स्यात्। उदिति। माद्येत्। यजमानः। नियुत्वत इति नि—युत्वते। भवति। यज-
मानस्य। अनुन्मादायेत्यनुत्—मादाय। वायुमती इति वायु—मती। श्वेतवती इति श्वेत—वती।
याज्यानुवाक्ये इति याज्या—अनुवाक्ये। भवतः। सतेजस्त्वायेति सतेजः—त्वाय। हिरण्यगर्भ
इति हिरण्य—गर्भः। समिति। अवर्तत। अग्ने। इति। आघारमित्या—घारम्। एति। घार-
यति। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। वै। हिरण्यगर्भ इति हिरण्य—गर्भः। प्रजापतेरिति प्रजा—
पतेः। अनुरूपत्वायेत्यनुरूप—त्वाय। सर्वाणि। वै। एषः। रूपाणि। पशूनाम्। प्रति। एति।
लभ्यते। यत्। श्मश्रुणः। तत्। २ (५०) ॥ [२] ॥ पुरुषाणाम्। रूपम्। यत्। तूपरः। तत्।

अश्वानाम्। यत्। अन्यतोदन्नित्यन्यतः—दन्न। तत्। गवानाम्। यत्। अव्याः। इव। शफाः।
तत्। अवीनाम्। यत्। अजः। तत्। अजानाम्। वायुः। वै। पशूनाम्। प्रियम्। धाम्। यत्।
वायव्यः। भवति। एतम्। एव। एनम्। अभीति। सञ्जानाना इति सं—जानानाः। पशवः।
उपेति। तिष्ठन्ते। वायव्यः। कार्या(३)ः। प्राजापत्या(३) इति प्राजा—पत्या(३)ः। इति।
आहुः। यत्। वायव्यम्। कुर्यात्। प्रजापतेरिति प्रजा—पतेः। इयात्। यत्। प्राजापत्यमिति
प्राजा—पत्यम्। कुर्यात्। वायोः। ३ (५०) ॥ [३] ॥ इयात्। यत्। वायव्यः। पशुः। भवति।
तेन। वायोः। न। एति। यत्। प्राजापत्य इति प्राजा—पत्यः। पुरोडाशः। भवति। तेन। प्रजा-
पतेरिति प्रजा—पतेः। न। एति। यत्। द्वादशकपाल इति द्वादश—कपालः। तेन। वैश्वानरात्।
न। एति। आग्नावैष्णवमित्याग्ना—वैष्णवम्। एकादशकपालमित्येकादश—कपालम्। निरिति।
वपति। दीर्घ्विष्यमाणः। अग्निः। सर्वाः। देवताः। विष्णुः। यज्ञः। देवताः। च। एव। यज्ञम्।
च। एति। रभते। अग्निः। अवमः। देवतानाम्। विष्णुः। परमः। यत्। आग्नावैष्णवमित्याग्ना—
वैष्णवम्। एकादशकपालमित्येकादश—कपालम्। निर्वपतीति निः—वपति। देवताः। ४ (५०)
॥ [४] ॥ एव। उभयतः। परिगृह्येति परि—गृह्य। यजमानः। अवेति। रुन्धे। पुरोडाशेन। वै।
देवाः। अमुष्मिन्न। लोके। आर्द्धवन्न। चरुणा। अस्मिन्न। यः। कामयेत। अमुष्मिन्न। लोके।
ऋद्ध्याम्। इति। सः। पुरोडाशम्। कुर्वीत। अमुष्मिन्न। एव। लोके। ऋद्धोति। यत्। अष्टा-
कपाल इत्यष्टा—कपालः। तेन। आग्नेयः। यत्। त्रिकपाल इति त्रि—कपालः। तेन। वैष्णवः।
समृद्ध्या इति सं—ऋद्ध्यै। यः। कामयेत। अस्मिन्न। लोके। ऋद्ध्याम्। इति। सः। चरुम्।
कुर्वीत। अग्नेः। घृतम्। विष्णोः। तण्डुलाः। तस्मात्। ५ (५०) ॥ [५] ॥ चरुः। कार्यः।
अस्मिन्न। एव। लोके। ऋद्धोति। आदित्यः। भवति। इयम्। वै। अदितिः। अस्याम्। एव।
प्रतीति। तिष्ठति। अथो इति। अस्याम्। एव। अधीति। यज्ञम्। तनुते। यः। वै। सव्वथ्सरमिति
सं—वथ्सरम्। उख्यम्। अभृत्वा। अग्निम्। चिनुते। यथा। सामि। गर्भः। अवपद्यत इत्यव-
पद्यते। तादृक्। एव। तत्। आर्तिम्। एति। ऋच्छेत्। वैश्वानरम्। द्वादशकपालमिति द्वादश—
कपालम्। पुरस्तात्। निरिति। वपेत्। सव्वथ्सर इति सं—वथ्सरः। वै। अग्निः। वैश्वानरः।
यथा। सव्वथ्सरमिति सं—वथ्सरम्। आत्वा। ६ (५०) ॥ [६] ॥ काले। आगत इत्या—गते।

विजायत इति वि—जायते। एवम्। एव। सव्वथ्सरमिति सं—वथ्सरम्। आत्वा। काले। आगत
इत्या—गते। अग्निम्। चिनुते। न। आर्तिम्। एति। ऋच्छति। एषा। वै। अग्नेः। प्रिया। तनूः।
यत्। वैश्वानरः। प्रियाम्। एव। अस्य। तनुवम्। अवेति। रुन्धे। त्रीणि। एतानि। हवीं षि।
भवन्ति। त्रयः। इमे। लोकाः। एषाम्। लोकानाम्। रोहाय ॥ [७] ॥

(यद्रियङ् वायु र्यच्छ्रुणस्तद् वायो निर्वपति देवता स्तस्मा दात्वा ऽष्टात्रिंशच्च)

॥ १ ॥

★

प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। प्रजा इति प्र—जाः। सृष्ट्वा। प्रेणा। अनु। प्रेति। अविशत्।
ताभ्यः। पुनः। संभवितुमिति सं—भवितुम्। न। अशक्नोत्। सः। अब्रवीत्। ऋद्धवत्। इत्।
सः। यः। मा। इतः। पुनः। सञ्चिनवदिति सं—चिनवत्। इति। तम्। देवाः। समिति।
अचिन्वन्न। ततः। वै। ते। आदधुवन्न। यत्। समचिन्वन्निति सं—अचिन्वन्न। तत्। चित्यस्य।
चित्यत्वमिति चित्य—त्वम्। यः। एवम्। विद्वान्। अग्निम्। चिनुते। ऋद्धोति। एव। कस्मै।
कम्। अग्निः। चीयते। इति। आहुः। अग्निवानित्यग्नि—वान्। ८ (५०) ॥ [८] ॥ असानि।
इति। वै। अग्निः। चीयते। अग्निवानित्यग्नि—वान्। एव। भवति। कस्मै। कम्। अग्निः।
चीयते। इति। आहुः। देवाः। मा। वेदन्न। इति। वै। अग्निः। चीयते। विदुः। एनम्। देवाः।
कस्मै। कम्। अग्निः। चीयते। इति। आहुः। गृही। असानि। इति। वै। अग्निः। चीयते।
गृही। एव। भवति। कस्मै। कम्। अग्निः। चीयते। इति। आहुः। पशुमानिति पशु—मान्।
असानि। इति। वै। अग्निः। ९ (५०) ॥ [९] ॥ चीयते। पशुमानिति पशु—मान्। एव।
भवति। कस्मै। कम्। अग्निः। चीयते। इति। आहुः। सप्त। मा। पुरुषाः। उपेति। जीवान्।
इति। वै। अग्निः। चीयते। त्रयः। प्राञ्चः। त्रयः। प्रत्यञ्चः। आत्मा। सप्तमः। एतावन्तः। एव।
एनम्। अमुष्मिन्न। लोके। उपेति। जीवन्ति। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। अग्निम्। अचिकी-
षत्। तम्। पृथिवी। अब्रवीत्। न। मयि। अग्निम्। चेष्ट्यसे। अतीति। मा। ध्रुष्यति। सा।
त्वा। अतिदह्यमानेत्यति—दह्यमाना। वीति। ध्रुष्ये। १० (५०) ॥ [१०] ॥ सः। पापीयान्।
भविष्यसि। इति। सः। अब्रवीत्। तथा। वै। अहम्। करिष्यामि। यथा। त्वा। न। अतिध्रुष्य-
तीत्यति—ध्रुष्यति। इति। सः। इमाम्। अभीति। अमृशत्। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः।

त्वा। सादयत। तया। देवतया। अङ्गिरस्वत्। ध्रुवा। सीद। इति। इमाम्। एव। इष्टकाम्।
 कृत्वा। उपेति। अधत्त। अनतिदाहायेत्यनति—दाहाय। यत्। प्रतीति। अग्निम्। चिन्वीत।
 तत्। अभीति। मृशेत्। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। त्वा। सादयतु। तया। देवतया। अङ्गि-
 रस्वत्। ध्रुवा। सीद। ११ (५०) ॥ [११] ॥ इति। इमाम्। एव। इष्टकाम्। कृत्वा। उपेति।
 धत्ते। अनतिदाहायेत्यनति—दाहाय। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। अकामयत्। प्रेति। जायेय।
 इति। सः। एतम्। उख्यम्। अपश्यत्। तम्। सव्वथ्सरमिति सं—वथ्सरम्। अबिभः। ततः।
 वै। सः। प्रेति। अजायत। तस्मात्। सव्वथ्सरमिति सं—वथ्सरम्। भार्यः। प्रेति। एव। जायते।
 तम्। वसवः। अब्रुवन्न। प्रेति। त्वम्। अजनिष्ठाः। वयम्। प्रेति। जायामहै। इति। तम्।
 वसुभ्य इति वसु—भ्यः। प्रेति। अयच्छत्। तम्। त्रीणि। अहानि। अबिभरुः। तेन। १२
 (५०) ॥ [१२] ॥ त्रीणि। च। शतानि। असृजन्त। त्रयस्त्रिंशतमिति त्रयः—त्रिंशतम्।
 च। तस्मात्। त्र्यहमिति त्रि—अहम्। भार्यः। प्रेति। एव। जायते। तान्। रुद्राः। अब्रुवन्न।
 प्रेति। यूयम्। अजनिद्वम्। वयम्। प्रेति। जायामहै। इति। तम्। रुद्रेभ्यः। प्रेति। अयच्छन्न।
 तम्। षट्। अहानि। अबिभरुः। तेन। त्रीणि। च। शतानि। असृजन्त। त्रयस्त्रिंशतमिति
 त्रयः—त्रिंशतम्। च। तस्मात्। षडहमिति षट्—अहम्। भार्यः। प्रेति। एव। जायते। तान्।
 आदित्याः। अब्रुवन्न। प्रेति। यूयम्। अजनिद्वम्। वयम्। १३ (५०) ॥ [१३] ॥ प्रेति। जाया-
 महै। इति। तम्। आदित्येभ्यः। प्रेति। अयच्छन्न। तम्। द्वादश। अहानि। अबिभरुः। तेन।
 त्रीणि। च। शतानि। असृजन्त। त्रयस्त्रिंशतमिति त्रयः—त्रिंशतम्। च। तस्मात्। द्वाद-
 शाहमिति द्वादश—अहम्। भार्यः। प्रेति। एव। जायते। तेन। वै। ते। सहस्रम्। असृजन्त।
 उखाम्। सहस्रतमीमिति सहस्र—तमीम्। यः। एवम्। उख्यम्। साहस्रम्। वेद। प्रेति।
 सहस्रम्। पशून्। आप्नोति ॥ [१४] ॥

(अग्निवान् पशुमानसानीति वा अग्निं र्द्धविष्ये मृशेत् प्रजापतिस्त्वा सादयतु तया देवतयाऽङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद तेन तानादित्या
 अब्रुवन् प्र यूयमजनिद्वव्यं चत्वारिंशच्च) ॥ २ ॥

यजुषा। वै। एषा। क्रियते। यजुषा। पच्यते। यजुषा। वीति। मुच्यते। यत्। उखा। सा। वै।
 एषा। एतरहि। यातयाम्नीति यात—याम्नी। सा। न। पुनः। प्रयुज्येति प्र—युज्या। इति। आहुः।
 अग्ने। युख्व। हि। ये। तव। युख्व। हि। देवहृतमानिति देव—हृतमान्। इति। उखायाम्।
 जुहोति। तेन। एव। एनाम्। पुनः। प्रेति। युङ्क्ते। तेन। अयातयाम्नीत्ययात—याम्नी। यः। वै।
 अग्निम्। योगे। आगत इत्या—गते। युनक्ति। युङ्क्ते। युञ्जानेषु। अग्ने। १५ (५०) ॥ [१५] ॥
 युख्व। हि। ये। तव। युख्व। हि। देवहृतमानिति देव—हृतमान्। इति। आह। एषः। वै।
 अग्नेः। योगः। तेन। एव। एनम्। युनक्ति। युङ्क्ते। युञ्जानेषु। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—वादिनः।
 वदन्ति। न्यङ्। अग्निः। चेतव्या(३)ः। उत्ताना(३) इत्युत्—ताना(३)ः। इति। वयसाम्।
 वै। एषः। प्रतिमयेति प्रति—मया। चीयते। यत्। अग्निः। यत्। न्यञ्चम्। चिनुयात्। पृष्टितः।
 एनम्। आहुतय इत्या—हुतयः। ऋच्छेयुः। यत्। उत्तानमित्युत्—तानम्। न। पतितुम्।
 शक्रुयात्। असुवर्ग्य इत्यसुवः—ग्यः। अस्य। स्यात्। प्राचीनम्। उत्तानमित्युत्—तानम्।
 १६ (५०) ॥ [१६] ॥ पुरुषशीरूषमिति पुरुष—शीरूषम्। उपेति। दधाति। मुखतः। एव।
 एनम्। आहुतय इत्या—हुतयः। ऋच्छन्ति। न। उत्तानमित्युत्—तानम्। चिनुते। सुवर्ग्य इति
 सुवः—ग्यः। अस्य। भवति। सौर्या। जुहोति। चख्षुः। एव। अस्मिन्न। प्रतीति। दधाति।
 द्विः। जुहोति। द्वे इति। हि। चख्षुषी इति। समान्या। जुहोति। समानम्। हि। चख्षुः।
 समृद्ध्या इति सं—ऋद्ध्यै। देवासुरा इति देव—असुराः। सय्यत्ता इति सं—यत्ताः। आसन्न।
 ते। वामम्। वसु। सम्। नीति। अदधत्। तत्। देवाः। वामभृतेति वाम—भृता। अवृञ्जत्। तत्।
 वामभृत् इति वाम—भृतः। वामभृत्त्वमिति वामभृत्—त्वम्। यत्। वामभृत्त्वमिति वाम—भृत्तम्।
 उपदधातीत्युप—दधाति। वामम्। एव। तया। वसु। यजमानः। भ्रातृव्यस्य। वृङ्क्ते। हिरण्य-
 मूदधीति हिरण्य—मूदधी। भवति। ज्योतिः। वै। हिरण्यम्। ज्योतिः। वामम्। ज्योतिषा।
 एव। अस्य। ज्योतिः। वामम्। वृङ्क्ते। द्वियजुरिति द्वि—यजुः। भवति। प्रतिष्ठित्या इति प्रति—
 स्थित्यै ॥ [१७] ॥

(युञ्जानेष्वग्ने प्राचीनमुत्तानं वामभृत् चतुर्विंशतिश्च)

॥ ३ ॥

आपः । वरुणस्य । पत्नयः । आसन्न । ताः । अग्निः । अभीति । अद्भ्यायत् । ताः । समिति ।
 अभवत् । तस्य । रेतः । परेति । अपतत् । तत् । इयम् । अभवत् । यत् । द्वितीयम् । परापत-
 दिति परा—अपतत् । तत् । असौ । अभवत् । इयम् । वै । विराडिति वि—राट् । असौ । स्वरा-
 डिति स्व—राट् । यत् । विराजाविति वि—राजौ । उपदधातीत्युप—दधाति । इमे इति । एव ।
 उपेति । धत्ते । यत् । वै । असौ । रेतः । सिञ्चति । तत् । अस्याम् । प्रतीति । तिष्ठति । तत् ।
 प्रेति । जायते । ताः । ओषधयः । १८ (५०) ॥ [१८] ॥ वीरुधः । भवन्ति । ताः । अग्निः ।
 अत्ति । यः । एवम् । वेद । प्रेति । एव । जायते । अन्नाद इत्यन्न—अदः । भवति । यः । रेतस्वी ।
 स्यात् । प्रथमायाम् । तस्य । चित्याम् । उभे इति । उपेति । दद्भ्यात् । इमे इति । एव । अस्मै ।
 समीची इति । रेतः । सिञ्चतः । यः । सिक्तेरेता इति सिक्त—रेताः । स्यात् । प्रथमायाम् । तस्य ।
 चित्याम् । अन्याम् । उपेति । दद्भ्यात् । उत्तमायामित्युत्—तमायाम् । अन्याम् । रेतः । एव ।
 अस्य । सिक्तम् । आभ्याम् । उभयतः । परीति । गृह्णाति । सँव्वथ्सरमिति सं—वथ्सरम् । न ।
 कम् । १९ (५०) ॥ [१९] ॥ चन । प्रत्यवरोहेदिति प्रति—अवरोहेत् । न । हि । इमे इति । कम् ।
 चन । प्रत्यवरोहेत् इति प्रति—अवरोहेतः । तत् । एनयोः । व्रतम् । यः । वै । अपशीर्षाणमि-
 त्यप—शीर्षाणम् । अग्निम् । चिनुते । अपशीर्षेत्यप—शीर्षा । अमुष्मिन्न । लोके । भवति ।
 यः । सशीर्षाणमिति स—शीर्षाणम् । चिनुते । सशीर्षेति स—शीर्षा । अमुष्मिन्न । लोके ।
 भवति । चित्तिम् । जुहोमि । मनसा । घृतेन । यथा । देवाः । इह । आगमन्नित्या—गमन्न । वीति-
 होत्रा इति वीति—होत्राः । ऋतावृध इत्यृत—वृधः । समुद्रस्य । वयुनस्य । पत्नम् । जुहोमि ।
 विश्वकर्मण इति विश्व—कर्मणे । विश्वा । अह । अमर्त्यम् । हविः । इति । स्वयमातृणामिति
 स्वयं—आतृणाम् । उपधायेत्युप—धाय । जुहोति । २० (५०) ॥ [२०] ॥ एतत् । वै । अग्नेः ।
 शिरः । सशीर्षाणमिति स—शीर्षाणम् । एव । अग्निम् । चिनुते । सशीर्षेति स—शीर्षा ।
 अमुष्मिन्न । लोके । भवति । यः । एवम् । वेद । सुवर्गायेति सुवः—गाय । वै । एषः । लोकाय ।
 चीयते । यत् । अग्निः । तस्य । यत् । अयथापूर्वमित्ययथा—पूर्वम् । क्रियते । असुवर्ग्यमित्य-
 सुवः—ग्यम् । अस्य । तत् । सुवर्ग्य इति सुवः—ग्यः । अग्निः । चित्तिम् । उपधायेत्युप—धाय ।
 अभीति । मृशेत् । चित्तिम् । अचित्तिम् । चिनवत् । वीति । विद्वान् । पृष्ठा । इव । वीता । वृजिना ।

च। म॒र्ता॑न्। रा॒ये। च। नः। स्व॒प॒त्याये॑ति॒ सु—अ॒प॒त्याय॑। दे॒व। दि॒तिम्। च। रा॒स्व। अ॒दि॒तिम्।
उ॒रु॒ष्य। इति॑। य॒था॒पूर्व॑मि॒ति यथा—पूर्व॑म्। ए॒व। ए॒नाम्। उ॒पेति॑। ध॒त्ते। प्रा॒ञ्च॑म्। ए॒नम्। चि॒नुते॑।
सु॒व॒र्ग्य॑ इति॑ सु॒वः—ग्यः। अ॒स्य। भ॒वति॑ ॥ [२१] ॥

(ओषधयः कं जुहोति स्वपत्याया द्वादश च)

॥ ४ ॥

वि॒श्वक॑र्मेति॑ वि॒श्व—क॒र्मा। दि॒शाम्। प॒तिः। सः। नः। प॒शून्। पा॒तु। सः। अ॒स्मान्। पा॒तु।
तस्मै॑। नमः॑। प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा—प॒तिः। रु॒द्रः। वरु॑णः। अ॒ग्निः। दि॒शाम्। प॒तिः। सः।
नः। प॒शून्। पा॒तु। सः। अ॒स्मान्। पा॒तु। तस्मै॑। नमः॑। ए॒ताः। वै। दे॒वताः॑। ए॒तेषा॑म्।
प॒शूना॑म्। अधि॑प॒तय॑ इत्यधि॑—प॒तयः। ता॒भ्यः। वै। ए॒षः। ए॒ति। वृ॒श्च॒यते॑। यः। प॒शु॒शी॒र॒षा॒
णीति॑ प॒शु—शी॒र॒षाणि॑। उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प—द॒धाति॑। हि॒रण्ये॑ष्ट॒का इति॑ हि॒रण्य—इ॒ष्ट॒काः। उ॒पेति॑।
द॒धाति॑। ए॒ता॒भ्यः। ए॒व। दे॒वता॑भ्यः। नमः॑। क॒रोति॑। ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒न इति॑ ब्र॒ह्म—वा॒दि॒नः। २२
(५०) ॥ [२२] ॥ व॒द॒न्ति॑। अ॒ग्नौ। ग्रा॒म्यान्। प॒शून्। प्रेति॑। द॒धाति॑। शु॒चा। आ॒र॒ण्यान्।
अ॒र्प॒यति॑। किम्। ततः॑। उ॒दि॒तिः। शि॒ष॒ति॑। इति॑। यत्। हि॒रण्ये॑ष्ट॒का इति॑ हि॒रण्य—इ॒ष्ट॒काः।
उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प—द॒धाति॑। अ॒मृत॑म्। वै। हि॒रण्य॑म्। अ॒मृते॑न। ए॒व। ग्रा॒म्ये॒भ्यः। प॒शु॒भ्य इति॑
प॒शु—भ्यः। भे॒ष॒जम्। क॒रोति॑। न। ए॒नान्। हि॒न॒स्ति॑। प्रा॒ण इति॑ प्र—अ॒नः। वै। प्र॒थ॒मा।
स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णेति॑ स्वयं—आ॒तृ॒ण्णा। व्या॒न इति॑ वि—अ॒नः। द्वि॒तीया॑। अ॒पा॒न इत्य॑प—अ॒नः।
तृ॒तीया॑। अनु॑। प्रेति॑। अ॒न्यात्। प्र॒थ॒माम्। स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णामि॑ति स्वयं—आ॒तृ॒ण्णाम्। उ॒प॒धा॒ये॒
त्यु॑प—धा॒य। प्रा॒णेनेति॑ प्र—अ॒नेन॑। ए॒व। प्रा॒णमि॑ति॒ प्र—अ॒नम्। स॒मि॒तिः। अ॒र्द्ध॒यति॑। वी॒तिः।
अ॒न्यात्। २३ (५०) ॥ [२३] ॥ द्वि॒तीया॑म्। उ॒प॒धा॒ये॒त्यु॑प—धा॒य। व्या॒नेनेति॑ वि—अ॒नेन॑।
ए॒व। व्या॒नमि॑ति॒ वि—अ॒नम्। स॒मि॒तिः। अ॒र्द्ध॒यति॑। अ॒पेति॑। अ॒न्यात्। तृ॒तीया॑म्। उ॒प॒धा॒ये॒
त्यु॑प—धा॒य। अ॒पा॒नेनेत्य॑प—अ॒नेन॑। ए॒व। अ॒पा॒नमि॑त्य॒प—अ॒नम्। स॒मि॒तिः। अ॒र्द्ध॒यति॑। अथो॑
इति॑। प्रा॒णैरि॑ति॒ प्र—अ॒नैः। ए॒व। ए॒नम्। स॒मि॒तिः। इ॒न्धे। भूः। भुवः॑। सु॒वः। इति॑। स्व॒य॒
मा॒तृ॒ण्णा इति॑ स्वयं—आ॒तृ॒ण्णाः। उ॒पेति॑। द॒धाति॑। इ॒मे। वै। लो॒काः। स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णा इति॑
स्वयं—आ॒तृ॒ण्णाः। ए॒ताभिः॑। ख॒लु। वै। व्या॒हृ॒तीभि॑रिति॑ व्या॒हृति॑—भिः। प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा—

पतिः। प्रेति। अजायत। यत्। एताभिः। व्याहृतीभिरिति व्याहृति—भिः। स्वयमातृणा इति स्वयं—आतृणाः। उपदधातीत्युप—दधाति। इमान्। एव। लोकान्। उपधायेत्युप—धाय। एषु। २४ (५०) ॥ [२४] ॥ लोकेषु। अधि। प्रेति। जायते। प्राणायेति प्र—अनाय। व्यानायेति वि—अनाय। अपानायेत्यप—अनाय। वाचे। त्वा। चरुषुषे। त्वा। तया। देवतया। अङ्गिरस्वत्। ध्रुवा। सीद। अग्निना। वै। देवाः। सुवर्गमिति सुवः—गम्। लोकम्। अजिगांसन्न। तेन। पतितुम्। न। अशक्नुवन्न। ते। एताः। चतस्रः। स्वयमातृणा इति स्वयं—आतृणाः। अपश्यन्न। ताः। दिरुषु। उपेति। अदधत्। तेन। सर्वतश्चरुषुषेति सर्वतः—चरुषुषा। सुवर्गमिति सुवः—गम्। लोकम्। आयन्न। यत्। चतस्रः। स्वयमातृणा इति स्वयं—आतृणाः। दिरुषु। उपदधातीत्युप—दधाति। सर्वतश्चरुषुषेति सर्वतः—चरुषुषा। एव। तत्। अग्निना। यजमानः। सुवर्गमिति सुवः—गम्। लोकम्। एति ॥ [२५] ॥

(ब्रह्मवादिनो व्यन्या देषु यजमान स्त्रीणि च)

॥ ५ ॥

★

अग्ने। एति। याहि। वीतये। इति। आह। अहत्। एव। एनम्। अग्निम्। दूतम्। वृणीमहे। इति। आह। हूत्वा। एव। एनम्। वृणीते। अग्निना। अग्निः। समिति। इच्छते। इति। आह। समिति। इन्द्रे। एव। एनम्। अग्निः। वृत्राणि। जङ्घनत्। इति। आह। समिद्ध इति सं—इद्धे। एव। अस्मिन्न। इन्द्रियम्। दधाति। अग्नेः। स्तोमम्। मनामहे। इति। आह। मनुते। एव। एनम्। एतानि। वै। अहाम्। रूपाणि। २६ (५०) ॥ [२६] ॥ अन्वहमित्यनु—अहम्। एव। एनम्। चिनुते। अवेति। अहाम्। रूपाणि। रुन्दे। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—वादिनः। वदन्ति। कस्मात्। सत्यात्। यातयाम्नीरिति यात—याम्नीः। अन्याः। इष्टकाः। अयातयाम्नीत्ययात—याम्नी। लोकपृणेत्येति लोकं—पृणा। इति। ऐन्द्राग्नीत्यैन्द्र—अग्नी। हि। बारुहस्पत्या। इति। ब्रूयात्। इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी। च। हि। देवानाम्। बृहस्पतिः। च। अयातयामान इत्ययात—यामानः। अनुचरवतीत्यनुचर—वती। भवति। अजामित्वायेत्यजामि—त्वाय। अनुष्टुभेत्यनु—स्तुभा। अन्विति। चरति। आत्मा। वै। लोकपृणेत्येति लोकं—पृणा। प्राण इति प्र—अनः। अनुष्टुबित्यनु—स्तुप्। तस्मात्। प्राण इति प्र—अनः। सर्वाणि। अङ्गानि। अन्विति।

च॒रति॒ । ताः । अ॒स्य । सू॒द॒दोह॑स॒ इति॒ सू॒द—दोह॑सः । २७ (५०) ॥ [२७] ॥ इति॒ । आ॒ह ।
तस्मा॑त् । प॒रुषि॑प॒रुषी॑ति॒ प॒रुषि—प॒रुषि॒ । रसः॑ । सोम॑म् । श्री॒णन्ति॒ । पृ॒श्नयः॑ । इति॒ । आ॒ह ।
अ॒न्नम् । वै । पृ॒श्नि॒ । अ॒न्नम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अ॒र्कः । वै । अ॒ग्निः । अ॒र्कः । अ॒न्नम् ।
अ॒न्नम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । जन्म॑न् । दे॒वाना॑म् । वि॒शः । त्रि॒षु । ए॒ति । रो॒चने॑ । दि॒वः । इति॒ ।
आ॒ह । इ॒मान् । ए॒व । अ॒स्मै । लो॒कान् । ज्योति॑ष्मतः । क॒रोति॒ । यः । वै । इष्ट॑कानाम् । प्र॒तिष्ठा॑-
मि॒ति॒ प्र॒ति—स्था॑म् । वेद॑ । प्र॒तीति॑ । ए॒व । ति॒ष्ठति॒ । तया॑ । दे॒वत॑या । अ॒ङ्गिर॑स्वत् । ध्रु॒वा । सी॒द ।
इति॒ । आ॒ह । ए॒षा । वै । इष्ट॑कानाम् । प्र॒तिष्ठे॑ति॒ प्र॒ति—स्था॑ । यः । ए॒वम् । वेद॑ । प्र॒तीति॑ । ए॒व ।
ति॒ष्ठति ॥ [२८] ॥

(रूपाणि सूददोहस स्तया षोडश च)

॥ ६ ॥

★

सु॒वर्गा॑येति॒ सु॒वः—गाय॑ । वै । ए॒षः । लो॒काय॑ । ची॒यते॒ । यत् । अ॒ग्निः । व॒ज्रः । ए॒काद॑-
शिनी॑ । यत् । अ॒ग्नौ । ए॒काद॑शिनी॑म् । मि॒नुयात् । व॒ज्रेण॑ । ए॒नम् । सु॒वर्गा॑दिति॒ सु॒वः—गात् ।
लो॒कात् । अ॒न्तः । द॒ह्यात् । यत् । न । मि॒नुयात् । स्वरु॑भिरिति॒ स्वरु—भिः । प॒शून् । वी॒ति ।
अ॒र्द्धये॑त् । ए॒कयूप॑मित्ये॒क—यूप॑म् । मि॒नोति॒ । न । ए॒नम् । व॒ज्रेण॑ । सु॒वर्गा॑दिति॒ सु॒वः—गात् ।
लो॒कात् । अ॒न्तर्द॑धातीत्यन्तः—दधा॑ति । न । स्वरु॑भिरिति॒ स्वरु—भिः । प॒शून् । वी॒ति । अ॒र्द्ध-
य॒ति । वी॒ति । वै । ए॒षः । इ॒न्द्रिये॑ण । वी॒र्ये॑ण । ऋ॒ह्यते॒ । यः । अ॒ग्निम् । चि॒न्वन् । अ॒धि॒क्रा-
म॒तीत्य॑धि—क्राम॑ति । ऐ॒न्द्रिया॑ । २९ (५०) ॥ [२९] ॥ ऋ॒चा । आ॒क्रम॑णमित्या॑—क्रम॑णम् ।
प्र॒तीति॑ । इष्ट॑काम् । उ॒पेति॑ । द॒ह्यात् । न । इ॒न्द्रिये॑ण । वी॒र्ये॑ण । वी॒ति । ऋ॒ह्यते॒ । रु॒द्रः । वै । ए॒षः ।
यत् । अ॒ग्निः । तस्य॑ । ति॒स्रः । श॒रव्याः॑ । प्र॒तीची॑ । ति॒रश्ची॑ । अ॒नूची॑ । ता॒भ्यः । वै । ए॒षः । ए॒ति ।
वृ॒श्च्यते॒ । यः । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॒ । अ॒ग्निम् । चि॒त्वा । ति॒सृध॑न्वमिति॒ तिसृ—ध॑न्वम् । अ॒याचि॑तम् ।
ब्रा॒ह्म॒णाय॑ । द॒द्यात् । ता॒भ्यः । ए॒व । नमः॑ । क॒रोति॒ । अथो॑ इति॒ । ता॒भ्यः । ए॒व । आ॒त्मान॑म् ।
नि॒रिति॑ । क्री॒णीते॒ । यत् । ते । रु॒द्र । पु॒रः । ३० (५०) ॥ [३०] ॥ ध॒नुः । तत् । वा॒तः । अ॒न्विति॑ ।
वा॒तु । ते । तस्मै॑ । ते । रु॒द्र । स॒व्व॒त्स॒रेणे॑ति॒ सं—व॒त्स॒रेण॑ । नमः॑ । क॒रोमि॒ । यत् । ते । रु॒द्र ।
द॒खि॒षणा॑ । ध॒नुः । तत् । वा॒तः । अ॒न्विति॑ । वा॒तु । ते । तस्मै॑ । ते । रु॒द्र । प॒रि॒व॒त्स॒रेणे॑ति॒ परि—

व॒थ्स॒रेण॑ । नमः॑ । क॒रोमि॑ । यत् । ते । रु॒द्र । प॒श्चात् । ध॒नुः । तत् । वा॒तः । अ॒न्वि॒ति॑ । वा॒तु॒ । ते ।
तस्मै॑ । ते । रु॒द्र । इ॒दाव॒थ्स॒रेण॑ । नमः॑ । क॒रोमि॑ । यत् । ते । रु॒द्र । उ॒त्तरा॑दि॒त्यु॒त्—तरा॑त् । ध॒नुः ।
तत् । ३१ (५०) ॥ [३१] ॥ वा॒तः । अ॒न्वि॒ति॑ । वा॒तु॒ । ते । तस्मै॑ । ते । रु॒द्र । इ॒दुव॒थ्स॒रेणे॑ती॒दु—
व॒थ्स॒रेण॑ । नमः॑ । क॒रोमि॑ । यत् । ते । रु॒द्र । उ॒परि॑ । ध॒नुः । तत् । वा॒तः । अ॒न्वि॒ति॑ । वा॒तु॒ । ते ।
तस्मै॑ । ते । रु॒द्र । व॒थ्स॒रेण॑ । नमः॑ । क॒रोमि॑ । रु॒द्रः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । सः । यथा॑ । व्या॒घ्रः ।
क्रु॒द्धः । तिष्ठ॑ति । ए॒वम् । वै । ए॒षः । ए॒तर॒हि॑ । सञ्चि॒तमि॒ति सं—चि॒तम् । ए॒तैः । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते ।
नम॑स्का॒रैरि॒ति नमः—का॒रैः । ए॒व । ए॒नम् । श॒मय॑ति । ये । अ॒ग्नयः॑ । ३२ (५०) ॥ [३२] ॥
पु॒री॒ष्याः । प्रवि॑ष्टा इति प्र—वि॒ष्टाः । पृ॒थि॒वीम् । अ॒नु॒ ॥ ते॒षाम् । त्वम् । अ॒सि॒ । उ॒त्त॒म इ॒त्यु॒त्—
त॒मः । प्रेति॑ । नः । जी॒वा॒त॒वे । सु॒व ॥ आ॒प॒म् । त्वा । अ॒ग्ने । म॒न॒सा । आ॒प॒म् । त्वा । अ॒ग्ने । त॒प॒सा ।
आ॒प॒म् । त्वा । अ॒ग्ने । दी॒र्घ॒या॑ । आ॒प॒म् । त्वा । अ॒ग्ने । उ॒प॒स॒द्भि॒रि॒त्यु॒प॒स॒त्—भिः । आ॒प॒म् । त्वा ।
अ॒ग्ने । सु॒त्य॒या॑ । आ॒प॒म् । त्वा । अ॒ग्ने । द॒र्षि॒णा॒भिः । आ॒प॒म् । त्वा । अ॒ग्ने । अ॒व॒भृ॒थे॒ने॒त्य॒व—
भृ॒थे॒न॑ । आ॒प॒म् । त्वा । अ॒ग्ने । व॒श॒या॑ । आ॒प॒म् । त्वा । अ॒ग्ने । स्व॒गा॒का॒रे॒णे॒ति स्व॒गा—का॒रे॒ण॑ ।
इति॑ । आ॒ह । ए॒षा । वै । अ॒ग्नेः । आ॒प्तिः । त॒या॑ । ए॒व । ए॒नम् । आ॒प्नो॑ति ॥ [३३] ॥

(ऐन्द्रिया पुर उत्तराद्धनुस्त दग्नेय आहा द्यौ च)

॥ ७ ॥

★

गा॒य॒त्रेण॑ । पु॒रस्ता॑त् । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते । प्रा॒णमि॒ति प्र—अ॒नम् । ए॒व । अ॒स्मि॒न्न । द॒धा॒ति॒ ।
बृ॒ह॒द्र॒थ॒न्तरा॑भ्यामि॒ति बृ॒ह॒त्—र॒थ॒न्तरा॑भ्याम् । प॒र॒षौ । ओ॒जः । ए॒व । अ॒स्मि॒न्न । द॒धा॒ति॒ । ऋ॒तु—
स्था॒य॒ज्ञा॒य॒ज्ञि॒ये॒न॑ । पु॒च्छ॑म् । ऋ॒तु॒षु । ए॒व । प्र॒ती॒ति॑ । तिष्ठ॑ति । पृ॒ष्ठैः । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते । ते॒जः । वै ।
पृ॒ष्ठानि॑ । ते॒जः । ए॒व । अ॒स्मि॒न्न । द॒धा॒ति॒ । प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा—प॒तिः । अ॒ग्नि॒म् । अ॒सृ॒ज॒त॒ । सः ।
अ॒स्मा॒त् । सृ॒ष्टः । प॒रा॒ङ् । ऐ॒त् । तम् । वा॒र॒व॒न्ती॒ये॒ने॒ति वा॒र—व॒न्ती॒ये॒न॑ । अ॒वा॒र॒य॒त॒ । तत् । वा॒र॒व॒-
न्ती॒य॒स्ये॒ति वा॒र—व॒न्ती॒य॒स्य॑ । वा॒र॒व॒न्ती॒य॒त्वमि॒ति वा॒र॒व॒न्ती॒य—त्वम् । श्यै॑तेन । श्ये॒ती । अ॒कु॒-
रु॒त् । तत् । श्यै॑तस्य । श्यै॑त॒त्वमि॒ति श्यै॑त—त्वम् । ३४ (५०) ॥ [३४] ॥ यत् । वा॒र॒व॒न्ती॒ये॒ने॒ति
वा॒र—व॒न्ती॒ये॒न॑ । उ॒प॒तिष्ठ॑त् इ॒त्यु॒प—तिष्ठ॑ते । वा॒र॒य॒ते॒ । ए॒व । ए॒नम् । श्यै॑तेन । श्ये॒ती । कु॒रु॒ते॒ ।
प्र॒जाप॑ते॒र्हृ॒द॒ये॒न॑ । अ॒पि॒प॒र॒षमि॒त्य॒पि—प॒र॒षम् । प्र॒ति॒ । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते । प्रे॒माण॑म् । ए॒व । अ॒स्य॑ ।

गच्छति। प्राच्या। त्वा। दिशा। सादयामि। गायत्रेण। छन्दसा। अग्निना। देवतया। अग्नेः।
 शीर्ष्णा। अग्नेः। शिरः। उपेति। दधामि। दर्विषेणया। त्वा। दिशा। सादयामि। त्रैष्टुभेन।
 छन्दसा। इन्द्रेण। देवतया। अग्नेः। परव्वेण। अग्नेः। परव्वम्। उपेति। दधामि। प्रतीच्या।
 त्वा। दिशा। सादयामि। ३५ (५०) ॥ [३५] ॥ जागतेन। छन्दसा। सवित्रा। देवतया।
 अग्नेः। पुच्छेन। अग्नेः। पुच्छम्। उपेति। दधामि। उदीच्या। त्वा। दिशा। सादयामि। आनु-
 ष्टुभेनेत्यानु—स्तुभेन। छन्दसा। मित्रावरुणाभ्यामिति मित्रा—वरुणाभ्याम्। देवतया। अग्नेः।
 परव्वेण। अग्नेः। परव्वम्। उपेति। दधामि। ऊर्ध्वया। त्वा। दिशा। सादयामि। पाङ्केन।
 छन्दसा। बृहस्पतिना। देवतया। अग्नेः। पृष्ठेन। अग्नेः। पृष्ठम्। उपेति। दधामि। यः। वै।
 अपात्मानमित्यप—आत्मानम्। अग्निम्। चिनुते। अपात्मेत्यप—आत्मा। अमुष्मिन्न। लोके।
 भवति। यः। सात्मानमिति स—आत्मानम्। चिनुते। सात्मेति स—आत्मा। अमुष्मिन्न।
 लोके। भवति। आत्मेष्टका इत्यात्म—इष्टकाः। उपेति। दधाति। एषः। वै। अग्नेः। आत्मा।
 सात्मानमिति स—आत्मानम्। एव। अग्निम्। चिनुते। सात्मेति स—आत्मा। अमुष्मिन्न।
 लोके। भवति। यः। एवम्। वेद ॥ [३६] ॥

(इयैतत्त्वं प्रतीच्या त्वा दिशा सादयामि यः सात्मानं चिनुते द्वाविंशतिश्च)

॥ ८ ॥

अग्ने। उदध इत्युद—धे। या। ते। इषुः। युवा। नाम। तया। नः। मृड। तस्याः। ते। नमः।
 तस्याः। ते। उपेति। जीवन्तः। भूयास्म। अग्ने। दुदध्। गह्य। किंशिल। वन्य। या। ते।
 इषुः। युवा। नाम। तया। नः। मृड। तस्याः। ते। नमः। तस्याः। ते। उपेति। जीवन्तः।
 भूयास्म। पञ्च। वै। एते। अग्नयः। यत्। चितयः। उदधिरित्युद—धिः। एव। नाम। प्रथमः।
 दुदध्। ३७ (५०) ॥ [३७] ॥ द्वितीयः। गह्यः। तृतीयः। किंशिलः। चतुर्थः। वन्यः।
 पञ्चमः। तेभ्यः। यत्। आहुतीरित्या—हुतीः। न। जुहुयात्। अदध्वर्युम्। च। यजमानम्।
 च। प्रेति। दहेयुः। यत्। एताः। आहुतीरित्या—हुतीः। जुहोति। भागधेयेनेति भाग—धेयेन।
 एव। एनान्। शमयति। न। आर्तिम्। एति। ऋच्छति। अदध्वर्युः। न। यजमानः। वाक्।
 मे। आसन्न। नसोः। प्राण इति प्र—अनः। अरव्व्योः। चरव्वुः। कर्णयोः। श्रोत्रम्। बाहुवोः।

बलम्। ऊरुवोः। ओजः। अरिष्टा। विश्वानि। अङ्गानि। तनूः। ३८ (५०) ॥ [३८] ॥ तनुवा।
मे। सह। नमः। ते। अस्तु। मा। मा। हिंसीः। अपेति। वै। एतस्मात्। प्राणा इति प्र—अनाः।
क्रामन्ति। यः। अग्निम्। चिन्वन्न। अधिक्रामतीत्यधि—क्रामति। वाक्। मे। आसन्न। नसोः।
प्राण इति प्र—अनः। इति। आह। प्राणानिति प्र—अनान्। एव। आत्मन्न। धत्ते। यः। रुद्रः।
अग्नौ। यः। अप्स्वित्यप्—सु। यः। ओषधीषु। यः। रुद्रः। विश्वा। भुवना। आविवेशेत्या—
विवेश। तस्मै। रुद्राय। नमः। अस्तु। आहुतिभागा इत्याहुति—भागाः। वै। अन्ये। रुद्राः।
हविर्भागा इति हविः—भागाः। ३९ (५०) ॥ [३९] ॥ अन्ये। शतरुद्रीयमिति शत—रुद्रीयम्।
हुत्वा। गावीधुकम्। चरुम्। एतेन। यजुषा। चरमायाम्। इष्टकायाम्। नीति। दद्ध्यात्। भागधे-
येनेति भाग—धेयेन। एव। एनम्। शमयति। तस्य। तु। वै। शतरुद्रीयमिति शत—रुद्रीयम्।
हुतम्। इति। आहुः। यस्य। एतत्। अग्नौ। क्रियते। इति। वसवः। त्वा। रुद्रैः। पुरस्तात्।
पान्तु। पितरः। त्वा। यमराजान इति यम—राजानः। पितृभिरिति पितृ—भिः। दख्णिणतः।
पान्तु। आदित्याः। त्वा। विश्वैः। देवैः। पश्चात्। पान्तु। द्युतानः। त्वा। मारुतः। मरुद्भिरिति
मरुत्—भिः। उत्तरत इत्युत्—तरतः। पातु। ४० (५०) ॥ [४०] ॥ देवाः। त्वा। इन्द्रज्येष्ठा
इतीन्द्र—ज्येष्ठाः। वरुणराजान इति वरुण—राजानः। अधस्तात्। च। उपरिष्ठात्। च। पान्तु।
न। वै। एतेन। पूतः। न। मेद्ध्यः। न। प्रोख्वित इति प्र—उख्वितः। यत्। एनम्। अतः।
प्राचीनम्। प्रोख्वतीति प्र—उख्वति। यत्। सञ्चितमिति सं—चितम्। आज्येन। प्रोख्वतीति
प्र—उख्वति। तेन। पूतः। तेन। मेद्ध्यः। तेन। प्रोख्वित इति प्र—उख्वितः ॥ [४१] ॥

(दुध स्तनू हविर्भागाः पातु द्वात्रिंशच्च)

॥ ९ ॥

★

समीची। नाम। असि। प्राची। दिक्। तस्याः। ते। अग्निः। अधिपतिरित्यधि—पतिः।
असितः। रख्विता। यः। च। अधिपतिरित्यधि—पतिः। यः। च। गोप्ता। ताभ्याम्। नमः।
तौ। नः। मृडयताम्। ते। यम्। द्विष्मः। यः। च। नः। द्वेष्टि। तम्। वाम्। जम्भे। दधामि।
ओजस्विनी। नाम। असि। दख्विणा। दिक्। तस्याः। ते। इन्द्रः। अधिपतिरित्यधि—पतिः।
पृदाकुः। प्राची। नाम। असि। प्रतीची। दिक्। तस्याः। ते। ४२ (५०) ॥ [४२] ॥ सोमः।

अधिपतिरित्यधि—पतिः। स्वज इति स्व—जः। अवस्थावेत्यव—स्थावा। नाम। असि।
उदीची। दिक्। तस्याः। ते। वरुणः। अधिपतिरित्यधि—पतिः। तिरश्चराजिरिति तिरश्च—
राजिः। अधिपत्नीत्यधि—पत्नी। नाम। असि। बृहती। दिक्। तस्याः। ते। बृहस्पतिः। अधिप-
तिरित्यधि—पतिः। श्वित्रः। वशिनी। नाम। असि। इयं। दिक्। तस्याः। ते। यमः। अधिपति-
रित्यधि—पतिः। कल्माषग्रीव इति कल्माष—ग्रीवः। रक्षिता। यः। च। अधिपतिरित्यधि—
पतिः। यः। च। गोप्ता। ताभ्याम्। नमः। तौ। नः। मृडयताम्। ते। यम्। द्विष्मः। यः। च।
४३ (५०) ॥ [४३] ॥ नः। द्वेष्टि। तम्। वाम्। जम्भे। दधामि। एताः। वै। देवताः। अग्निम्।
चितम्। रक्षन्ति। ताभ्यः। यत्। आहुतीरित्या—हुतीः। न। जुहुयात्। अदध्वर्युम्। च। यज-
मानम्। च। ध्यायेयुः। यत्। एताः। आहुतीरित्या—हुतीः। जुहोति। भागधेयेनेति भाग-
धेयेन। एव। एनान्। शमयति। न। आर्तिम्। एति। ऋच्छति। अदध्वर्युः। न। यजमानः।
हेतयः। नाम। स्थ। तेषाम्। वः। पुरः। गृहाः। अग्निः। वः। इषवः। सलिलः। निर्लिपा इति
नि—लिपाः। नाम। ४४ (५०) ॥ [४४] ॥ स्थ। तेषाम्। वः। दक्षिणा। गृहाः। पितरः।
वः। इषवः। सगरः। वज्रिणः। नाम। स्थ। तेषाम्। वः। पश्चात्। गृहाः। स्वप्नः। वः। इषवः।
गर्हरः। अवस्थावान् इत्यव—स्थावानः। नाम। स्थ। तेषाम्। वः। उत्तरादित्युत्—तरात्।
गृहाः। आपः। वः। इषवः। समुद्रः। अधिपतय इत्यधि—पतयः। नाम। स्थ। तेषाम्। वः।
उपरि। गृहाः। वरूष्म। वः। इषवः। अवस्वान्। क्रव्याः। नाम। स्थ। पार्थिवाः। तेषाम्। वः।
इह। गृहाः। ४५ (५०) ॥ [४५] ॥ अन्नम्। वः। इषवः। निमिष इति नि—मिषः। वातना-
ममिति वात—नामम्। तेभ्यः। वः। नमः। ते। नः। मृडयत। ते। यम्। द्विष्मः। यः। च।
नः। द्वेष्टि। तम्। वः। जम्भे। दधामि। हुताद् इति हुत—अदः। वै। अन्ये। देवाः। अहुताद्
इत्यहुत—अदः। अन्ये। तान्। अग्निचिदित्यग्नि—चित्। एव। उभयान्। प्रीणाति। ददधा।
मधुमिश्रेणेति मधु—मिश्रेण। एताः। आहुतीरित्या—हुतीः। जुहोति। भागधेयेनेति भाग-
धेयेन। एव। एनान्। प्रीणाति। अथो इति। खलु। आहुः। इष्टकाः। वै। देवाः। अहुताद्
इत्यहुत—अदः। इति। ४६ (५०) ॥ [४६] ॥ अनुपरिक्राममित्यनु—परिक्रामम्। जुहोति।
अपरिवर्गमित्यपरि—वर्गम्। एव। एनान्। प्रीणाति। इमम्। स्तनम्। ऊर्जस्वन्तम्। धय।

अ॒पाम् । प्र॒प्या॒त॒मि॒ति॒ प्र—प्या॒त॒म् । अ॒ग्ने॒ । स॒रि॒र॒स्य॑ । म॒द्ध्ये॑ ॥ उ॒थ्स॑म् । जु॒ष॒स्व॒ । म॒धु॒म॒न्त॒मि॒ति॒
म॒धु—म॒न्त॒म् । ऊ॒र्व॒ । स॒मु॒द्रि॒य॑म् । स॒द॒न॒म् । ए॒ति॒ । वि॒श॒स्व॒ ॥ यः । वै । अ॒ग्नि॒म् । प्र॒यु॒ज्ये॒ति॒ प्र—
यु॒ज्य॑ । न । वि॒मु॒ञ्च॒ती॒ति॒ वि—मु॒ञ्च॒ति॒ । य॒था॑ । अ॒श्वः॑ । यु॒क्तः॑ । अ॒वि॒मु॒च्य॒मा॒न॒ इ॒त्य॒वि—मु॒च्य॒-
मा॒नः॑ । ख॒षु॒द्ध्य॑न्न । प॒रा॒भ॒व॒ती॒ति॒ प॒रा—भ॒व॒ति॒ । ए॒व॒म् । अ॒स्य॑ । अ॒ग्निः॑ । प॒रे॒ति॒ । भ॒व॒ति॒ । त॒म् ।
प॒रा॒भ॒व॒न्त॒मि॒ति॒ प॒रा—भ॒व॒न्त॒म् । य॒ज॒मा॒नः॑ । अ॒नु॒ । प॒रे॒ति॒ । भ॒व॒ति॒ । सः । अ॒ग्नि॒म् । चि॒त्वा ।
लू॒ख्वः॑ । ४७ (५०) ॥ [४७] ॥ भ॒व॒ति॒ । इ॒म॒म् । स्त॒न॑म् । ऊ॒र्ज॑स्वन्तम् । ध॒य॒ । अ॒पाम् । इ॒ति॒ ।
आ॒ज्य॑स्य । पू॒र्ण॑म् । स्रु॒च॑म् । जु॒हो॒ति॒ । ए॒षः । वै । अ॒ग्नेः॑ । वि॒मो॒क इ॒ति॒ वि—मो॒कः॑ । वि॒मु॒च्ये॒ति॒
वि—मु॒च्य॑ । ए॒व । अ॒स्मै॑ । अ॒न्न॑म् । अ॒पी॒ति॒ । द॒धा॒ति॒ । त॒स्मा॑त् । आ॒हुः । यः । च॒ । ए॒व॒म् । वे॒द॒ ।
यः । च॒ । न । सु॒धा॒य॒मि॒ति॒ सु—धा॒य॑म् । ह॒ । वै । वा॒जी॒ । सु॒हि॒त इ॒ति॒ सु—हि॒तः॑ । द॒धा॒ति॒ । इ॒ति॒ ।
अ॒ग्निः॑ । वा॒व । वा॒जी॒ । त॒म् । ए॒व । त॒त् । प्री॒णा॒ति॒ । सः । ए॒न॒म् । प्री॒तः॑ । प्री॒णा॒ति॒ । व॒सी॒या॒न॒ ।
भ॒व॒ति ॥ [४८] ॥

(प्रतीची दित्तस्यास्तेद्विष्मो यश्चनिलिम्पा नामे ह गृहाइतिलूख्वोवसीयान् भवति)

॥ १० ॥

★

इ॒न्द्रा॒य॒ । रा॒ज्ञे॑ । सू॒क॒रः॑ । व॒रु॒णाय॑ । रा॒ज्ञे॑ । कृ॒ष्णः॑ । य॒मा॒य॒ । रा॒ज्ञे॑ । ऋ॒श॒यः॑ । ऋ॒ष॒भा॒य॒ । रा॒ज्ञे॑ ।
ग॒व॒यः॑ । शा॒र्दू॒ला॒य॒ । रा॒ज्ञे॑ । गौ॒रः॑ । पु॒रु॒ष॒रा॒जा॒ये॒ति॒ पु॒रु॒ष—रा॒जा॒य॒ । म॒र्क॑टः । खि॒प्र॒श॒ये॒न॒स्ये॒ति॒
खि॒प्र—श॒ये॒न॒स्य॑ । वर्ति॒का॒ । नी॒ल॒ङ्गोः॑ । कि॒मि॑ः । सो॒म॒स्य॑ । रा॒ज्ञः॑ । कु॒लु॒ङ्गः॑ । सि॒न्धोः॑ । शि॒शु॒-
मा॒रः॑ । हि॒म॒व॒त इ॒ति॒ हि॒म—व॒तः॑ । ह॒स्ती ॥ [४९] ॥

(इन्द्राय राज्ञे ऽष्टाविंशतिः)

॥ ११ ॥

★

म॒युः॑ । प्रा॒जा॒प॒त्य इ॒ति॒ प्रा॒जा—प॒त्यः॑ । ऊ॒लः॑ । ह॒ली॒ख्वः॑ । वृ॒ष॒द॒शः॑ । ते । धा॒तुः॑ । सर॒-
स्व॒त्यै॑ । शा॒रि॑ः । श॒ये॒ता॒ । पु॒रु॒ष॒वा॒गि॒ति॒ पु॒रु॒ष—वा॒क् । सर॒स्व॒ते॒ । शु॒कः॑ । श॒ये॒तः॑ । पु॒रु॒ष॒वा॒गि॒ति॒
पु॒रु॒ष—वा॒क् । आ॒र॒ण्यः॑ । अ॒जः॑ । न॒कु॒लः॑ । श॒का॑ । ते । पौ॒ष्णाः॑ । वा॒चे॒ । क्रौ॒ञ्चः॑ ॥ [५०] ॥

(मयु स्रयोविंशतिः)

॥ १२ ॥

★

अ॒पाम् । न॒म्रे । ज॒षः । न॒क्रः । म॒करः । कु॒ली॒कयः॑ । ते । अ॒कू॒पा॒रस्य॑ । वा॒चे । पै॒ङ्ग॒रा॒ज इति॑
पै॒ङ्ग—रा॒जः । भ॒गाय॑ । कु॒षी॒तकः॑ । आ॒ती । वा॒ह॒सः । द॒र्वि॒दा । ते । वा॒य॒व्याः । दि॒ग्भ्य॑ इति॑ दिक्—
भ्यः । च॒क्र॒वा॒कः ॥ [५१] ॥

(अपा मेकान्नविंशतिः)

॥ १३ ॥

★

ब॒लाय॑ । अ॒ज॒ग॒रः । आ॒खुः । सु॒ज॒या । श॒य॒ण्ड॒कः । ते । मै॒त्राः । मृ॒त्यवे॑ । अ॒सि॒तः । म॒न्यवे॑ ।
स्व॒ज इति॑ स्व—जः । कुं॒भी॒नस॑ इति॑ कुं॒भी—न॑सः । पु॒ष्क॒र॒सा॒द इति॑ पु॒ष्क॒र—सा॑दः । लो॒हि॒ता॒हि॒-
रिति॑ लो॒हि॒त—अ॒हिः । ते । त्वा॒ष्ट्राः । प्र॒ति॒श्रु॒त्का॒या इति॑ प्र॒ति—श्रु॒त्का॒यै । वा॒ह॒सः ॥ [५२] ॥

(बलाया द्वादश)

॥ १४ ॥

★

पु॒रु॒ष॒मृ॒ग इति॑ पु॒रु॒ष—मृ॒गः । च॒न्द्र॒म॒से । गो॒धा । का॒ल॒का । दा॒र्वा॒घा॒ट इति॑ दा॒रु—आ॒घा॒तः ।
ते । वन॑स्प॒ती॒नाम् । ए॒णी । अ॒ह्ने । कृ॒ष्णः । रा॒त्रि॒यै । पि॒कः । खि॒प्वे॒ङ्का । नी॒ल॒शी॒र्ष्णी॒ति नी॒ल—
शी॒र्ष्णी॒ । ते । अ॒र्य॒म्णे । धा॒तुः । क॒त्क॒टः ॥ [५३] ॥

(पुरुषमृगोऽष्टादश)

॥ १५ ॥

★

सौ॒री । ब॒ला॒का । ऋ॒श॒यः । म॒यूरः॑ । श॒ये॒नः । ते । ग॒न्ध॒र्वा॒णा॒म् । व॒सू॒नाम् । क॒पि॒ञ्ज॒लः ।
रु॒द्रा॒णा॒म् । ति॒त्ति॒रिः । रो॒हि॒त । कु॒ण्ड॒ण॒ाची॑ । गो॒ल॒त्ति॒का । ताः । अ॒प्स॒र॒सा॒म् । अ॒र॒ण्य॒याय॑ ।
सृ॒म॒रः ॥ [५४] ॥

(सौर्यष्टादश)

॥ १६ ॥

★

पृषतः । वैश्वदेव इति वैश्व—देवः । पित्वः । न्यङ्कुः । कशः । ते । अनुमत्या इत्यनु—मत्यै ।
अन्यवाप इत्यन्य—वापः । अर्द्धमासानामित्यर्द्ध—मासानाम् । मासाम् । कश्यपः । क्रयिः ।
कुटरुः । दात्यौहः । ते । सिनीवाल्यै । बृहस्पतये । शित्पुटः ॥ [५५] ॥

(पृषता ऽष्टादश)

॥ १७ ॥

★

शका । भौमी । पान्त्रः । कशः । मान्थीलवः । ते । पितृणाम् । ऋतूनाम् । जहका । सव्व-
थ्सरायेति सं—वथ्सराय । लोपा । कपोतः । उलूकः । शशः । ते । नैर्ऋता इति नैः—ऋताः ।
कृकवाकुः । सावित्रः ॥ [५६] ॥

(शका ऽष्टादश)

॥ १८ ॥

★

रुरुः । रौद्रः । कृकलसः । शकुनिः । पिप्पका । ते । शरव्यायै । हरिणः । मारुतः । ब्रह्मणे ।
शार्गः । तरख्षुः । कृष्णः । श्वा । चतुरख्ष इति चतुः—अख्षः । गर्दभः । ते । इतरजनानामि-
तीतर—जनानाम् । अग्नये । धूर्ख्षा ॥ [५७] ॥

(रुरुं विंशतिः)

॥ १९ ॥

★

अलजः । आन्तरिख्षः । उद्रः । मद्गुः । प्लवः । ते । अपाम् । अदित्यै । ह॒ससाचिरिति
ह॒स—साचिः । इन्द्राण्यै । कीर्शा । गृध्रः । शितिकख्षीति शिति—कख्षी । वादर्घ्राणसः । ते ।
दिव्याः । द्यावापृथिव्येति द्यावा—पृथिव्या । श्वाविदिति श्व—वित् ॥ [५८] ॥

(अलजो ऽष्टादश)

॥ २० ॥

★

सुपर्ण इति सु—पर्णः । पार्जन्यः । ह॒सः । वृ॒कः । वृ॒षद॒शः । ते । ऐ॒न्द्राः । अ॒पाम् । उ॒द्रः ।
अ॒र्य॒म्णे । लो॒पा॒शः । सि॒हः । न॒कुलः । व्या॒घ्रः । ते । म॒हेन्द्रायेति॑ महा—इन्द्राय॑ । कामाय॑ ।
पर॑स्वान् ॥ [५९] ॥

(सुपर्णो ऽष्टादश)

॥ २१ ॥

★

आ॒ग्नेयः । कृ॒ष्णग्री॒व इति॑ कृष्ण—ग्री॒वः । सा॒र॒स्वती । मे॒षी । ब॒भ्रुः । सौ॒म्यः । पौ॒ष्णः ।
श्या॒मः । शि॒ति॒पृ॒ष्ठ इति॑ शिति—पृ॒ष्ठः । बा॒र॒ह॒स्प॒त्यः । शि॒ल्पः । वै॒श्वदे॒व इति॑ वैश्व—दे॒वः । ऐ॒न्द्रः ।
अ॒रु॒णः । मा॒रु॒तः । क॒ल्मा॑षः । ऐ॒न्द्रा॒ग्न इत्यै॑न्द्र—अ॒ग्नः । स॒ह॒ित इति॑ सं—हि॒तः । अ॒धो॒रा॒म
इत्य॑धः—रा॒मः । सा॒वि॒त्रः । वा॒रु॒णः । पे॒त्वः ॥ [६०] ॥

(आग्नेयो द्वाविंशतिः)

॥ २२ ॥

★

अ॒श्वः । तू॒परः । गो॒मृ॒ग इति॑ गो—मृ॒गः । ते । प्रा॒जा॒प॒त्या इति॑ प्राजा—प॒त्याः । आ॒ग्ने॒यौ ।
कृ॒ष्णग्री॒वा॒विति॑ कृष्ण—ग्री॒वौ । त्वा॒ष्टौ । लो॒म॒श॒स॒क्था॒विति॑ लोमश—स॒क्थौ । शि॒ति॒पृ॒ष्ठा॒विति॑
शि॒ति—पृ॒ष्ठौ । बा॒र॒ह॒स्प॒त्यौ । धा॒त्रे । पृ॒षो॒द॒र इति॑ पृष—उ॒द॒रः । सौ॒र्यः । ब॒ल॒ख॒षः । पे॒त्वः
॥ [६१] ॥

(अश्वः षोडश)

॥ २३ ॥

★

अ॒ग्नये॑ । अ॒नी॒क॒व॒त इत्य॑नी॒क—व॒ते । रोहि॑ता॒ञ्जि॒रिति॑ रोहि॒त—अ॒ञ्जिः । अ॒न॒ङ्गान् । अ॒धो॒रा॒मा॒-
वि॒त्य॒धः—रा॒मौ । सा॒वि॒त्रौ । पौ॒ष्णौ । र॒ज॒त॒ना॒भी इति॑ रज॒त—ना॒भी । वै॒श्वदे॒वा॒विति॑ वैश्व—दे॒वौ ।
पि॒श॒ङ्गौ । तू॒परौ । मा॒रु॒तः । क॒ल्मा॑षः । आ॒ग्ने॒यः । कृ॒ष्णः । अ॒जः । सा॒र॒स्वती । मे॒षी । वा॒रु॒णः ।
कृ॒ष्णः । ए॒क॒शि॒ति॒पा॒दित्ये॑क—शि॒ति॒पा॒त् । पे॒त्वः ॥ [६२] ॥

(अग्नये द्वाविंशतिः)

॥ २४ ॥

॥ हरिः ॐ ॥

पञ्चमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः — पद पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
२४	६२

ॐ